

DRUŠTVO POVJESNIČARA UMJETNOSTI HRVATSKE
CROATIAN SOCIETY OF ART HISTORIANS

Grad Dubrovnik, Mjesni odbor Suđurađ
Grad Dubrovnik, Upravni odjel za urbanizam, prostorno planiranje i zaštitu okoliša
Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Dubrovniku
Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine
Građanska inicijativa Zajedno za Suđurađ

Zagreb, 18. siječnja 2021.
Urb. 3/2021

Prijedlog urbanističkoga plana uređenja naselja Suđurađ na otoku Šipanu – očitovanje

Društvo povjesničara umjetnosti Hrvatske iz sredstava javnoga priopćavanja doznalo je da je Gradsko vijeće Grada Dubrovnika iniciralo izradu Urbanističkoga plana uređenja naselja Suđurađ na otoku Šipanu te da je prijedlog Plana predstavljen i o njemu se javno raspravljalo u prosincu 2020. godine.

Kako doznajemo, pri izradi Prijedloga plana poštivale su se potrebne procedure izradom Maritimne i Krajobrazne studije te Konzervatorske podloge.

U prijedlogu Plana, između ostaloga, pokušava se uvrstiti lučicu za jedrilice i jahte („sezonsku luku nautičkog turizma“) koja se proteže južno od sadašnjeg pristaništa a tim proširenjem lučice predviđeno je uvođenje novih sadržaja za sezonsko korištenje. Uz još neke manjkavosti, prijedlog plana otvara mogućnost nove izgradnje kroz velike zone tzv. mješovite namjene.

Predloženi zahvati opsegom su nerazmjerni naslijeđenoj cjelini Suđurađa i izvjesno je da će je ozbiljno ugroziti.

Kao nacionalna udruga povjesničara umjetnosti, koja u svoje redove ubraja i istraživače dubrovačkih ljetnikovaca, krajobraza i povijesnih ambijenata, protivimo se donošenju ovakvog prijedloga, koji držimo neosjetljivim prema baštinskim vrijednostima pojedinih zaštićenih spomenika i ambijenta istočnoga dijela otoka Šipana u cjelini.

Prosvjeduemo zbog kasnog dostavljanja Konzervatorske podloge na uvid sudionicima rasprave o Prijedlogu plana koja je objavljena na sam dan javne rasprave.

Ambijent naselja Suđurađ izvrstan je primjer očuvanosti tradicionalnog arhitektonskog sklopa uklopljenog u prirodni okoliš. Razmatranja iz konzervatorske podloge, prema našem uvidu, predstavljena su kao pomoćni dokument razvojnoga plana, ali nažalost nisu dosljedno provedena u planskom promišljanju, što ozbiljno ugrožava ambijentalnu vrijednost i naslijeđenu, održavanu vizuru naselja.

Zaštićena kulturna dobra nikako se ne mogu sagledavati punkcijski već su temeljne sastavnice ansambla i njegove ukupne slike, a oba skupa vrijednosti dijelovi su konzervatorske i planerske profesionalne predaje. Očuvani spomenici i ambijenti, koji nisu samo dio interesa istraživača već i identiteta pripadnika lokalne zajednice, nikako ne smiju poslužiti kao atrakcijski čimbenik novim sadržajima, odnosno njihov se prioritet ne smije učiniti nositeljem sekundarne scenografske uloge u službi lukrativnih namjena. Trajnoj, oprezno prilagođavanoj i održavanoj cjelini ne smiju se suprotstaviti ireverzibilni, za prirodni i kulturni krajolik štetni i *priremeni*, odnosno sezonski novi sadržaji.

Podsjećamo na neosjetljivost koja se manifestirala izgradnjom sklopa srodne namjene u Rijeci dubrovačkoj, a prije toga i izgradnjom magistralne prometnice prema Dubrovniku, kada nisu stradali samo pojedini, neprocjenjivi primjeri ladanjske arhitekture već i njihovo skladno

uklapanje u prirodni okoliš. Ni njihova inherentna spomenička vrijednost, ni višedesetljetna istraživanja najuglednijih hrvatskih povjesničara umjetnosti niti apeli tada nažalost nisu zaustavili ono što su istaknuti predstavnici nacionalne povijesti umjetnosti, arhitekture, urbanističkog planiranja i hortikulture vidjeli kao jasne primjere neosjetljivosti i devastacije. DPUH dijeli zabrinutost dijela građana otoka Šipana u vezi Prijedloga te poziva nadležne na oprez pri postupku izrade Urbanističkoga plana uređenja. Stanovnicima otoka treba omogućiti pažljivo osuvremenjivanje infrastrukture i poboljšanje kvalitete življenja kako bi i ambijent koji obitavaju mogao održati kontinuitet postojanja i ukupnu vrijednost. To nikako ne znači prepuštanje nepromišljenom proširivanju povijesnih prometnica. Konzervatorskim procjenama pojedinosti unutar cjeline svakako treba pridodati pojačano valoriziranje cjeline po sebi i unutar prirodnog krajolika. Kategoriju održiva razvitka ne vidimo u prenamaganju noviteta, već u *prilagodbi* dobro promišljenih sadržaja uvijek nadređenom postojećem stanju. Stoga predlažemo da se izgradnja sezonske turističke lučice predvidi na nekom drugom prikladnom mjestu, poštujući i ondje kulturne i krajobrazne vrijednosti. Probitak zajednice u odnosu na naslijeđenu ambijentalnu vrijednost naselja vidimo prije svega u postupcima opreznog održavanja i senzibilnog adaptiranja postojećega graditeljskog fonda, uz najveće poštovanje prema autentičnosti pojedinih zaštićenih kulturnih dobara, ali i uz obvezu poštivanja zbirne vrijednosti šipanskoga naselja. Spomenimo na ovome mjestu da primjerenome održavanju i autentičnome uređenju središnje Place naselja Suđurađ, između luke i ljetnikovca Stjepović-Skočibuha, treba pokloniti posebnu pažnju i oprez pri budućem uređenju.

Kako je navedeno, odnosi pojedinosti i cjeline, spomenika i ambijenata, dio su konzervatorske ali i planerske predaje Europe. Oni ne pripadaju samo domenama teorijskog i estetskog promišljanja već su, od početka 20. stoljeća, ključni instrumenti jačanja lokalnih identiteta i ekonomske snage svih uključenih u procese održavanja. Niz međunarodnih dokumenata, kojih je potpisnica i Republika Hrvatska, a dio su uspješnih praksi turističkih središta Europe zasnovanih na promišljenom odnosu održavanja i razvitka, pokazuje uspjeh takvog promišljanja: od *Atenske povelje* iz 1931, *Mletačke povelje* iz 1964, UNESCO-ove *Preporuke za očuvanje kulturnih dobara ugroženih javnim ili privatnim radovima* iz 1968. do *Europske povelje o arhitektonskoj baštini* i ICOMOS-ove *Rezolucije o konzerviranju manjih povijesnih gradova* iz 1975.

Pozivamo Gradsko vijeće Grada Dubrovnika da revidira program uređenja, izmjesti prenamagane nove sadržaje iz tradicionalnog ambijenta naselja Suđurađ ili ih njemu podredi, pronade rješenja u skladu sa suvremenim načelima prilagođene nove uporabe (*adaptive reuse*) unutar postojećih resursa kako bi baština, njezini korisnici i strani posjetitelji mogli steći razumnu korist.

Nadležne stručne službe, napokon, pozivamo i ohrabrujemo da organske ansamble naselja i prirodne vrijednosti ovoga i ostalih Elafitskih otoka ne izlože planersko-inženjerskom pragmatizmu, odnosno da ne popuste investicijskim pritiscima, neosjetljivima prema naslijeđenom skladu kulture i prirode i međunarodnim iskustvima prožimanja teorijskog sagledavanja ambijentalnih vrijednosti i uspješne prakse.

Za Društvo povjesničara umjetnosti Hrvatske,

dr. sc. Marko Špikić
dopredsjednik DPUH-a